

obrti razvidno, da je glede tiskanih virov pač najskromnejša in da je bilo treba pregledovalcu muzejskega gradiva raziskovati to-le prvič in največji del na podlagi lastnih izsledkov. Vrednost kulturnozgodovinskega Vodnika mora biti z ozirom na stanje naših splošnih znanstvenih raziskavanj najširja, njegova ožja strokovna ocena pa bo šele možna z razvojem nadaljnje obdelave in izkoriščanja zbirk — temelj je podan. Brez dvoma je pa na drugi strani prednost zgolj inventarnega kataloga, seveda, če je iz tehničnih razlogov izvedljiv, v dejstvu, da se njegove razlage omeje na najpotrebnejše podatke o predmetih, na njihova data in opis, in da obdrže v pogledu vodništva trajnejši pomen spričo hitreje menjave splošne vsebinske interpretacije. Vsaka bodoča reforma v načinu in vidikih razstavljenja, odstranivši zapreke materialnega značaja, pa se bo odslej opirala na temeljni pregled objektov, ki so bili v tipičnih primerih prvič zbrani v muzejskem Vodniku.

Dodatno je še priobčil ravnatelj Jos. Mal zgodovino in glavni popis muzejske knjižnice in arhiva, konservator F. Stelè pa delo Spomeniškega urada, ki se nahaja v muzejskem poslopju ter deluje sporazumno in dopolnjevalno z muzejskim vodstvom.

Ilustrativni material, ki ga tvorijo povečini prvovrstne reprodukcije in po možnosti vsaj slike najvažnejših predmetov, je razvrščen v tekstu, ki bi bil morda za oko preglednejši, če bi bile slike konec teksta skupaj. Oprema in tisk sta vzorna.

Dobili smo knjigo, po kateri se je povpraševalo deset- in desetletja in ki je končno uresničena z odločno voljo, s strokovnim sodelovanjem na sodobni višini in na pravilni poti razumevanja kulturnih potreb naroda, ki mu naj pomeni danes bolj kakor kateremu drugemu tudi ta knjiga. Vodnik po njegovem kulturno-zgodovinskem muzeju, uvaževan dogodek.

F. Š.

Dijaški koledar za šolsko leto 1931/32. Izdala Slovenska dijaška zveza v Ljubljani. IV. letnik. Uredil Etbin Bojc. Založila S. D. Z. v Ljubljani. Str. 206.

Ta knjižica ni koledar v običajnem pomenu besede in je s stališča starejših dijaških koledarjev za študenta bolj ali manj neporabna, ker razen nekaterih konvencionalnih rekvizitov dijaških koledarjev ne

vsebuje ničesar, kar bi študentu moglo v praksi služiti. To bi bila tudi zelo velika hiba koledarčka, da se niso urednik in njegovi sodelavci tako radikalno obrnili od onega starega »šolskega« tipa dijača in da niso svoje knjižice povsem namenili novemu, današnjemu študentu, ki prav za prav šele nastaja pred našimi očmi in zunaj šole. Tako je postal ta koledarček v bistvu almanah sodobnega katoliškega študenta, majhen in zelo bogat vademecum, ki prekipeva sočnih in plodnih misli in pobud in ki ga bo s pridom še in še čital le zelo majhen odstotek sodobnega slovenskega dijaštva, namreč oni, ki se je že kakorkoli samostojno okrenil in prav nič oni večji, ki žal sploh ne ve in ne razmišlja, zakaj in kako je vsak človek enkrat študent. Vsebina koledarčka je bohotna, želeli bi pa tu in tam več miselne discipline; boljša naj bi bila tudi stil in izraz, zlasti pa slovenščina, ki ponekod hodi zelo svoja pota, ter tiskarska korektura. V prihodnje bo treba pač misliti tudi na skladnejšo in globljo združitev obeh vidikov, namreč ideološko-almanahovskega in praktično-študentovskega.

R. L.

GLASBA

Glasbeno življenje

Že pred sezono, začetkom septembra, smo dobili o priliki slovesnosti kraljevega tedna več glasbenih prireditev, ki so omembe vredne. Topot je šlo za koncertne in operne prireditve na prostem, kar je bila za nas velika novost, tudi so sodelovali pri koncertih nenavadno številni izvajalci. Dne 6. septembra je bil zvečer na Kongresnem trgu monstre-koncert godbe na pihala. Člane sta dali ljubljanska »Sloga« in mariborska »Drava«, bilo jih je okrog sto. Koncert sta vodila gg. H. Svetel in I. Žekar. Dne 8. septembra je postavila Pevska Zveza pred uršulinsko cerkvijo ogromen mešan zbor 2450 pevcev, članov 114 pevskih zborov, včlanjenih v Zvezi. Pod vodstvom M. Bajuka in J. Gašpariča so peli, menjaje se mešani, moški in ženski zbori, pet slovenskih umetnih in enajst priredb ljudskih pesmi. Takšne mase obvladati je zelo težko, tudi če so še tako izučene in disciplinirane. A šlo je še dosti dobro. Finese od takšnih monstre-koncertov ne moremo zahtevati, umetnostno tudi ni mo-

goče s tako heterogeno maso dati najvišjega, toda poizkus se je obnesel in frapiral. Prav tiste dni so priredili na verandi hotela Tivoli Foersterjevega »Gorenjskega slavčka« na prostem. Tudi ta poizkus se je zunanje obnesel, inscenacijski so porabili vso fasado hotela z nadstropji vred, dana je bila možnost masnih nastopov z vozovi, konji, kočijami itd., ki ni izgrešila efekta pri ljudeh. Zanimivo je, da nam pri slavnostih še vedno mora rabiti za reprezentacijo slov. opere stari »Slavček«. Glasba je slejkoprej zdrava in solidna, če bi bil le libreto čemu podoben in imel kaj zmisla, toda — ali ne bodo mladi nič vsaj tako trajnega napravili?

Dne 7. septembra je bil v stolnici cerkven koncert čisto instrumentalnega značaja. Sodeloval je msgr. Stanko Premrl na orglah, nekaj točk pa je dal goslač Mirko Rupel. Taki koncerti so vedno lepo obiskani, škoda, da jih ni več, ker so zelo poučni. Rabili bi tudi stare a capella cerkvene glasbe.

Opera je začetkom oktobra otvorila novo sezono z Novakovo glasbeno pravljico v štirih dejanjih, »Lucerno«. Delu ne manjka glasbenih vrlin, po splošnem konceptu pa je šibko; zgolj koloristični impresionizem je ustvaril izredno malo dramatsko dobrega, edina izjema so morda še Prokofjeva »Tri oranže«. Delo je dirigiral N. Štritof, solistično so vodili gg.: Janko, Gjungjenac-Gavella, Thierryjeva, Poličeva, Zupan, Pugelj, Gostič, Kovač, Rumpelj i. dr. Inscenacijski in režijski ni bilo opaziti posebnega elana ob otvoritvi sezone. Sledila je Abrahamova šlagerska opereta, zasoljena z lepimi toaletami in dvoumnimi dovtipi, nato pa smo dobili vendar malo dokaza, da računa naša opera tudi s sedanjo literaturo.

Igrali so Delannoyevega »Damskega lovca« in Weillovo enodejanko »Car se fotografira«. — Težko je razumeti, zakaj se naša opera tako krčevito drži uglajenih in utrjenih starih poti. Kulturnopolitično bi to zgledalo, da negira vso novejšo produkcijo. Novejša produkcija je pravtako izraz novejšega, našega časa, kakor romantična opera za romantični čas in naš čas nam je vendar bližji od romantike, ne? Zakaj ne bi smeli videti, zakaj se danes Evropa trudi in poti na tem polju? Wagnerjev danes res nimamo, res, da gre v novejši produkciji večinoma za eksperimente, za iskanje, pri čemer večkrat ne gre za drugo kakor za

reakcijo zopet romantiko in impresionizem — toda nas zanima tudi to iskanje, če nas zanimata današnja kultura in glasba! Ta zahteva po nečem sodobnem je menda več kot upravičena, odpor zoper njo pa gotovo brezumen in neosnovan. — Četudi bi mogli smatrati ti dve delci za enodnevní senzaciji in jih s tega ali onega vidika za-metavati, vendar predstavljata obe resno stremljenje, postaviti na razvaline romantično operne forme nekaj, kar bi se ujemalo z duhom časa in to stremljenje treba pozdraviti v načelu, ker nedvomno vodi do novih stilnih spoznanj in aktualnih umetnostnih rešitev. Delannoy je skoro eklektik, meša polifonijo in homofonijo z ritmično glasbo in srednjeveško primitivnostjo in melizmom, Weill stoji krepko na stališču nove stvarnosti, ki mu glasba ob tekstu rabi le še za privesek — oba sta pa poučna in je prav, da smo jih spoznali. Deli je naštudiral N. Štritof, tudi inscenacijski in režijski sta uspeli.

Koncertno sezono je letos otvoril Ruski kvartet, štirje bivši člani petrograjske opere in konservatorija, ki je pokazal ogromno pevsko kulturo moderne francoske smeri. Izvajal je poleg ruskih narodnih (v dobrih obdelavah) tudi nekaj Kjujevskih in Borodinovskih pesmi. Prvi simfonični koncert sta izvajala orkestra Opere in Orkestralnega društva pod vodstvom L. M. Škerjanca. Nanovo je dal ta koncert samo Brahmsovo simfonijo št. II., ponovil pa je iz prejšnjega repertoarja Lajovčev Caprice, Škerjančevo Lirično uverturo in Čajkovskega koncert, v katerem je kot solist na klavirju zopet sodeloval J. Noč. — Goslač Karel Rupel je priredil lep violinski koncert z Bachom in Tartinijem na čelu programa. Rupel je tehnično dosegel do svojih mladostnih viškov in se je začel tudi notranje poglobljati. Spremljal ga je M. Lipovšek. — Sredi oktobra nas je posevil orkester kraljeve garde iz Belgrada pod vodstvom polkovnika Pokornega. Podal je Wagnerjevo silovito uverturo k Mojstrskim pevcem, Sindingovo simfonijo v D, novo skladbo Gotovčevu, suito Dubravka, zloženo precej v duhu Stravinskega, dalje Čajkovskega, Saint Saensa in Biničkega. Orkester je prav dobro zaseden z godali in ima v lesenih pihalih marsikatero virtuosno moč. Njegov nastop je bil res kvaliteta.

S. V.